

Opinnäytetyö (Turun AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

Yrittäjyys

2012

Jani Laaksonen

ELÄKESÄÄSTÄMINEN

Mikä on sopivin tapa säästää?

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Jani Laaksonen

ELÄKESÄÄSTÄMINEN

Opinnäytetyön tarkoitus oli perehtyä eläkesäästämiseen. Ensimmäisen osan tavoitteena oli kuvata suomalaista eläkejärjestelmää, sen syntyä, muutoksia ja nykytilannetta. Seuraavan osan tavoite oli perehtyä vapaaehtoiseen eläkesäästämiseen, sen mahdollisuuksiin, ehtoihin ja tarjontaan. Viimeisenä oli tarkoitus tehdä vertailua eläkesäästämistuotteiden välillä, keskittyen sijoituskohtevalikoimaan ja hintaeroihin. Opinnäytetyö tehtiin itsenäisen eläkesäästäjän näkökulmasta ilman toimeksiantoa finanssimarkkinoilta.

Teoriaosuudessa perehdytään alkuun Suomen eläkejärjestelmään pitäytyen kuitenkin pääosin vain vanhuus- ja työeläkkeessä sekä yrittäjän eläketurvassa. Teoriaosassa tutkitaan myös vapaaehtoisen eläkesäästämisyjärjestelmän eri puolia, sen tarvetta ja käyttäytymistä. Tutkimusosa on tehty vertailemalla pankkien tarjoamia tuotteita esitteistä, verkkosivujen tiedoista sekä puhelinhaastatteluista valittujen pankkien puhelinpalveluihin. Ohella tutkittiin myös nuorten aikuisten suhtautumista eläkesäästämiseen ja säästämiseen ylipäätään. Tämä tutkimus toteutettiin teemahaastatteluin, haastatellen kymmentä 20-35 -vuotiasta nuorta aikuista keväällä 2012.

Vertailututkimuksessa selvisi, että tuotteista löytyy hyvinkin paljon eroja, vaikka ne alkuun saattavat vaikuttaa hyvin pitkälti samanlaisilta. Miltei jokaiselle säästäjälle löytyy omanlaisensa säästämismahdollisuus, jos vain asiaan jaksaa perehtyä. Vertailututkimus oli empiirisen osan kivijalka, teemahaastatteluiden ollessa täytemateriaalina tuomassa arjen säästäjän mielipiteitä esiin. Haastatteluissa huomattiin, että lähes jokainen piti säästämistä hyvin tärkeänä, mutta kaikki eivät siltikään säästäneet vielä. Säästäminen tuntui kuitenkin olevan tulevaisuuden haaveena. Eläkesäästäjiä haastateltavista oli harvempi, eikä se monia tuntunutkaan juuri kiinnostavan.

ASIASANAT:

Eläkesäästäminen, vapaaehtoinen eläkevakuutus, PS-sopimus, PS-tili, eläkesäästäjät, eläkejärjestelmä.

Jani Laaksonen

RETIREMENT SAVINGS

The subject of this thesis is saving for retirement and it includes comparisons between the current products available on market. The first part of this thesis describes the Finnish retirement system and its development from the beginning to the modern era. The next part of the thesis consists of the exploration of the opportunities, conditions and resources that voluntary saving provides. The third section focuses on comparing different savings products offered by the current market while emphasizing the different investment options and their costs for the saver.

The theory part of this thesis deals with the Finnish retirement system focusing on the three most important pension types. The theory part also provides a different point of view to voluntary pension saving, highlighting its necessity to the average Finn. The study was implemented by comparing brochures and websites of four selected banks and by interviewing call-centers. In addition, semi-structured interviews were carried out, the target group being ten young adults. The interviews purpose was to study the attitudes of interviewees on saving for retirement and in saving on general. The interviews took place in fall 2012.

The result of the study was that there are a large number of differences between products of voluntary retirement saving, even as they might appear to be similar at the first glance. According to the study, it is possible to find a suitable solution for virtually everyone wishing to start saving. The product comparisons provided the base information for this study. The interviews, on the other hand, provided more specific information about young peoples attitudes towards retirement saving. The interviews revealed that most of the interviewees considered saving for retirement important. However, most of the interviewees hadn't started saving for retirement yet, as it was considered more of a thing of the future. Also, saving in general was found to be more popular than saving specifically for the retirement days.

KEYWORDS:

Retirement saving, voluntary pension insurance, long-term savings accounts, pension system.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ	9
2.1 Kansaneläke	10
2.2 Työeläke	12
2.3 Yrittäjän eläketurva	16
3 VAPAAEHTOINEN ELÄKESÄÄSTÄMINEN	17
3.1 Eläkesäästämisen tarve	17
3.2 Eläkesäästämisen verotuki	17
3.3 Vapaaehtoiset eläkesäästämistuotteet	19
3.4 Sijoitusmahdollisuudet	19
3.5 Tuotonlaskenta	21
3.6 Varojen nostaminen	22
3.7 Verotus	23
4 SÄÄSTÄMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ	24
4.1 Palveluntarjoajat	24
4.1.1 Turun Seudun Osuuspankki	24
4.1.2 Nordea Pankki	24
4.1.3 Sampo Pankki	24
4.1.4 Tapiola	25
4.2 Vertailu	25
4.2.1 Sijoituskohteet	25
4.2.2 Kustannukset	27
5 SOPIVAN TUOTTEEN VALINTA	30
5.1 Säästämistuotteen valinta	30
5.1.1 Anna Aktiivinen	31
5.1.2 Pekka Perussäästäjä	31
5.1.3 Teemu Tuottohakuinen	32
6 YHTEENVETO	34
LÄHTEET	36
KUVAT	40
TAULUKOT	40
HAASTATTELULOMAKE	41

1 JOHDANTO

Säästäminen ja etenkin eläkesäästäminen ovat usein otsikoissa ja aiheuttavat keskustelua sekä jakavat mielipiteitä. Suomalaisista puolet säästää säännöllisesti kuukausittain ja näistä vain noin kolmasosa säästää eläkepäiviä varten. Loput joko luottavat lakisääteiseen eläkkeeseen tai eivät vain ole tulleeaksi ajatelleeksi asiaa. (Nordea 2009d ja 2011f)

Odotetun eliniän nousu aiheuttaa eläkeläisten määrän kasvun, ja vuonna 2050 yhtä työikäistä henkilöä kohti on miltei kaksi eläkeläistä nykyisen vajaan yhden sijaan. Kansantaloudellisen tasapainon vuoksi tämä aiheuttaa sekä eläköitymisiän nousua että koko ajan pieneneviä eläkkeitä. Nykynuoren lakisääteinen eläkeikä voi ehkä alkaa vasta lähemmäs kahdeksaakymmentä ikävuotta ja kuukausittaisen eläkkeen määrä voi olla reilusti alle puolet työajan bruttotuloista. (Tilastokeskus 2009a)

Eläkkeen kertymistä ja saamista käsittelen opinnäytetyössä yleisimmän työeläkelain, Työntekijäin eläkelain, pohjalta ja muut työeläkelait käsittelen vain lyhyesti. Olen valinnut lähestymistavaksi tutkia aihetta vanhuuseläkkeen näkökulmasta. Muut eläkelajit, kuten kansaneläkkeen läpikäyn lyhyesti. Yrittäjän eläketurvaa avaan kuitenkin hieman muita enemmän, koska yrittäjän ja freelancerin eläketurva jää usein palkansaajaa huonommaksi.

Tavoitteenani on vertailla markkinoilla tällä hetkellä olevia neljän Turun alueen pankin eläkesäästämistuotteita. Teen opinnäytetyöni asiakkaan näkökulmasta ja vastaan kysymyksiin eläkesäästämisen aloittamisen tarpeellisuudesta sekä oikeanlaisen säästötavan ja -tuotteen valinnasta. Markkinoille on tullut eläkevakuutuksen rinnalle toiseksi eläkesäästämismuodoksi pitkäaikaisen säästämisen sopimus. Suurista ennakko-odotuksista huolimatta PS-sopimuksen markkinoilletulon jälkeen eläkesäästäminen ei räjähtänytkään kasvuun.

Valitsin tämän aiheen, koska haluan tutkia onko markkinoilla olevissa eläkesäästämisvaihtoehdoissa liian vähän eroja, jotta kuluttajat jaksaisivat

vertailla ja aloittaa eläkesäästämisen, vai ovatko tuotteet niin erilaisia, että on työlästä ottaa selvää asioista ja selvittää juuri se itselle sopivin vaihtoehto. Työskentelen Turun alueella toimivassa finanssikonsernissa ja tästä tutkimuksesta saan apua myös omaan työhöni eläkesäästämisasioiden parissa työskennellessäni.

Työn teoriaosuudessa käsittelen Suomen valtion eläkejärjestelmää sekä eläkesäästämislainsäädäntöä ja markkinoilla olevia eläkesäästämistuotteita. Teoriaosuuden lähteenä käytän finanssialaan ja siihen koskevaan lainsäädäntöön liittyvää kirjallisuutta sekä finanssitoimijoiden markkinointimateriaalia.

Työn empiirisessä osassa vertailen markkinatoimijoiden eläkesäästämistuotteita ja eläkesäästämiseen liittyviä materiaaleja sekä tutkin eläkesäästämisen helppoutta, vaivattomuutta ja aloittamiskynnystä. Työn empiirisessä osassa haastattelen nykyisiä eläkesäästäjiä, mahdollisia tulevia eläkesäästäjiä sekä kielteisesti eläkesäästämiseen suhtautuvia henkilöitä. Tutkimus tehdään kvalitatiivisena tutkimuksena ja opinnäytetyössä tulen käyttämään haastatteluvastauksia saadakseni aiheeseen syvyyttä ja empiirisyyttä.

Haastatteluissa pyrin selvittämään ennakkoluuloja, odotuksia, kriittisyyttä, asenteita ja tietoisuutta liittyen eläkesäästämiseen. Pyrin selvittämään myös yritysten eläkesäästämistuotteiden tunnettuutta.

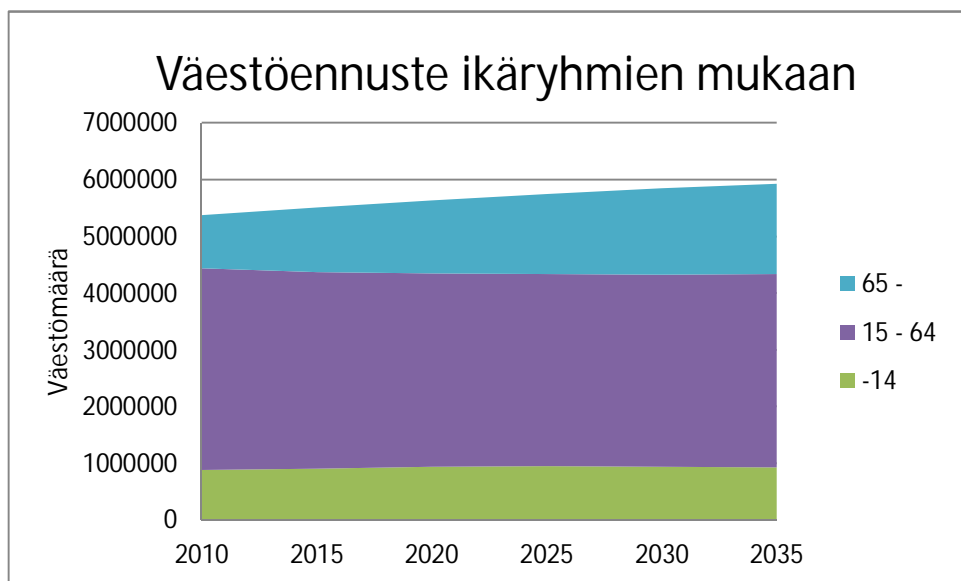
Pankkien tarjoamat eläkesäästämisvaihtoehdot ovat kuitenkin vain yhdenlaisia keinoja eläkepäiviin varautumista varten. Asunto- tai metsäsijoittaminen, suorat osake- tai rahastosijoitukset tai vaikkapa tilisäästäminen voivat toimia yhtä hyvin eläkesäästämisen keinona ja eläkeaikaan varautumisena. Käsittelen tässä opinnäytetyössä kuitenkin vain pankkien tarjoamia verotuettuja eläkesäästämisvaihtoehtoja eli eläkevakuutusta ja PS-sopimusta.

2 SUOMEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ

Suomalaiset ovat tottuneet siihen, että ahkeroituaan neljästä viiteen vuosikymmentä työelämässä voi jäädä levollisin mielin eläkkeelle eikä elintaso huonone ainakaan kohtuuttomasti. Taloussanomat kertoi artikkelissaan 3.10.2010 "Silmät kiinni, en mieti eläkettä", ettei eläketurva tule riittämään tämän hetken työssäkäyvien ihmisten elintasoon. Artikkelissa eläketurvakeskuksen tutkijat Tallamaria Maunu ja Salla Tenhunen arvelevat, että tulojen romahdus tulee monelle yllätyksenä ja olo voi tuntua petetyltä. (Korhonen 2009)

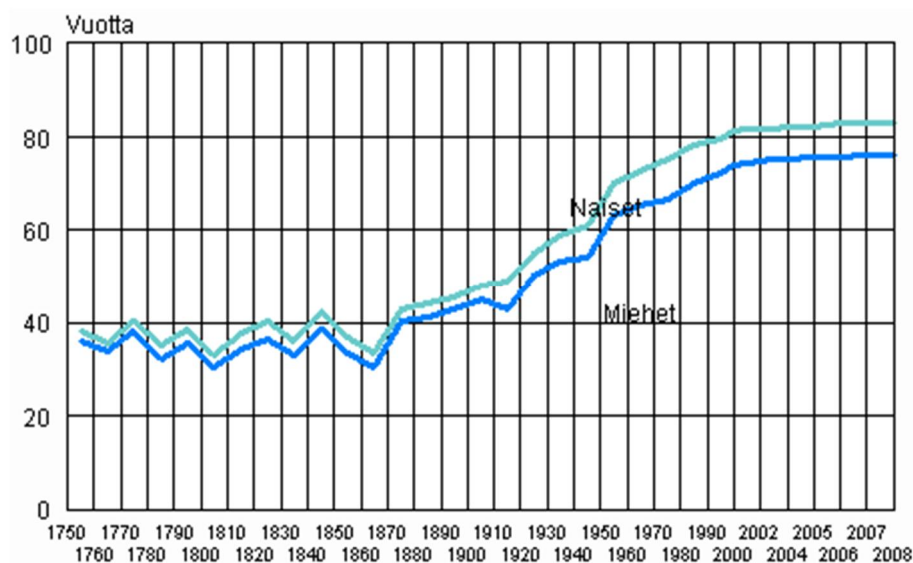
Ei eläkesäästäminen ole minulle vielä ajankohtaista. Hankin ensin oman asunnon, auton, hyvän työpaikan ja perheen ja alan sitten säästää eläkettä varten. Olen vasta nuori. (Juuso, 20)

Valtionvarainministeriön raportin mukaan Suomen väestön ikääntyminen seuraavien parinkymmenen vuoden aikana on nopeampaa kuin missään muussa EU-maassa. Vanhushuoltosuhteella tarkoitetaan yli 65-vuotiaiden määrää suhteessa 15-64 -vuotiaisiin. Vuoteen 2030 mennessä vanhushuoltosuhte tulee lähes kaksinkertaistumaan nykyisestä 24 prosentista. (Valtionvarainministeriö 2006)

Kuvio 1. Väestöennuste ikäryhmittäin. (Tilastokeskus 2010b)

Suomen väkiluku tulee Tilastokeskuksen ennusteen mukaan ylittämään kuuden miljoonan asukkaan rajan vuonna 2042. Väestö tulee kasvamaan lukumäärällisesti vain yli 65-vuotiaiden osalta (kuva 1). Työikäisten ja lasten osuus pysyy lähestulkoon samana. Tämä yhdistettynä eliniänodotteen kasvuun (kuva 2) aiheuttaa sen, ettei tulevien eläkkeensaajien eläkkeitä voida pitää yhtä suurina, kuin mihin on totuttu. (Tilastokeskus 2009a)

Kuvio 2. Eliniänodote (Tilastokeskus 8.9.2009)

2.1 Kansaneläke

Kansaneläkelaitoksen maksamia kansaneläkkeitä maksetaan eri perustein. Työkyvyttömyyseläkettä maksetaan 16-64 –vuotiaille, perhe-eläkettä vainajan leskelle ja lapsille, työttömyyseläkettä 60-64 –vuotiaille ennen vuotta 1950 syntyneille varhennettua vanhuuseläkettä 62-64 –vuotiaille ja vanhuuseläkettä 65 vuotta täyttäneille. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2011b). Työssäni käsittelen vain vanhuuseläkettä.

Kansaneläke on tarkoitettu Suomen sosiaaliturvaan kuuluville henkilöille, jotka eivät saa työeläkettä tai joiden työeläkkeen määrä jää pieneksi. Kansaneläkkeen määrään vaikuttavasti muuttavat muut eläketulot, parisuhteessa eläminen ja mahdollisesti ulkomailla asuminen. Kansaneläkkeeseen voi hakea lapsikorotusta, jos itsellä tai puolisoilla on alle 16-

vuotiaita lapsia. Vanhuseläkkeen rinnalla voi myös saada eläkettä saavan hoitotukea, rintamalisiä sekä eläkkeensaajan asumistukea. (Kela 2010/2011b)

Kansaneläkkeen suurin mahdollinen summa yksinasuvalle on vuonna 2012 608,63 euroa. Tämän saadakseen eläkkeensaajan muut eläketulot eivät saa olla kuukaudessa enemmän kuin 53,70 euroa. Mikäli eläkkeensaajan työeläketulot ovat bruttona enemmän kuin 1.257,96 euroa, hän ei tällöin saa ollenkaan vanhuuseläkettä. Parisuhteessa olevan suurin kansaneläke voi olla 539,85 euroa ja tuloraja 1.120,46 euroa. Parisuhteella tässä yhteydessä tarkoitetaan avo- tai avioliittoa sekä rekisteröityä parisuhdetta. (Kela 2011a)

Vanhuuseläkkeellä ollessa eläkkeensaaja voi tehdä vapaasti töitä ilman, että eläke pienenee. Työn vaikutus näkyy kuitenkin karttuvassa työeläkkeen määrässä. Vanhuuseläkettä voi halutessaan saada jo 62-vuotiaana varhennettuna vanhuuseläkkeenä. Mikäli eläkkeensaaja haluaa lykätä eläkkeen alkamista 65 ikävuoden jälkeen, eläkettä korotetaan 0,6 prosenttia jokaiselta kuukaudelta. (Kela 2010d)

Vuoden 2011 maaliskuun alusta voimaan tulleen lain myötä pienituloiset eläkeläiset ovat voineet saada vanhuuseläkkeen lisäksi maksettavaa takuueläkettä. Takuueläke kasvattaa kokonaisu-eläkettä 687,74 euroon. Kaikkien eläketulojen on oltava yhteenlaskettuna alle 681,51 euroa, jotta takuueläke voidaan myöntää. Eläketuloihin vaikuttavat sekä koti- että ulkomaiset eläkkeet. Takuueläkkeen piiriin on arvioitu kuuluvan noin 116 000 eläkeläistä, joka on hieman alle 10 % kaikista eläkeläisistä. (Kela 2011c)

Vielä elokuun lopussa vajaan puolen vuoden päästä takuueläkkeen voimaantulosta, takuueläkehakemuksia oli saapumatta Kelaan 13 000 kappaletta. Eläkeläisiä on pelottanut asumistuen menetys takuueläkkeen saamisen jälkeen, mutta Kelan johtaja Liisa Hyssälä kehotti Turun Sanomissa eläkeläisiä hakemaan takuueläkettä tästä huolimatta. Hänen mukaansa käteen jäävä osuus on kuitenkin takuueläkkeen myötä suurempi. (Turun Sanomat 25.8.2011)

2.2 Työeläke

Työeläketurvan vaikutus yhteiskuntaamme alkoi vuonna 1962 Työntekijäin eläkelain ja lyhytaikaisissa työsuhteissa työskentelevien LEL-lain voimaantulojen myötä. Suomalaisen hyvinvoinnin kehitystä olivatkin rakentamassa juuri yksityiset työeläkelait. Ennen lakien voimaantuloa eläketurva oli täysin sattumanvaraista, ja siihen asti olikin turvauduttu köyhäinhoitoon, sukulaisapuun ja syytinkiin. Virkamieseläkkeet ja työeläkekassat olivat vain harvojen etuoikeus. (Työeläke.fi 2008a)

Työeläkelait ovat muuttuneet yhteiskunnan mukana. Alussa ne turvasivat vain vanhuuden ja työkyvyttömyyden, mutta työeläketurva sai täydennyksiä melko nopeasti perhe-eläkkeestä ja työttömyyseläkkeestä. Eläkkeelle siirtymistä on helpotettu ja siitä on tehty joustavampaa molempiin suuntiin. Nykyään työeläketurva on kattava, joustava ja sitä päivitetään tarpeen mukaan, mistä hyvänä esimerkkinä on uusin työeläkeuudistus. (Eläketurvakeskus 2011b)

Työeläke lasketaan palkansaajan työelämän aikaisista ansioista. Työeläkkeen tarkoitus on ylläpitää edes jossain määrin sitä elintasoa, johon työntekijä tai yrittäjä on työtä tehdessään yltänyt. Työeläkkeen turvallisuutta vahvistavat yhteiskunnalliset periaatteet, joihin kuuluu esimerkiksi hyvinvointivaltio-ajattelu, hajautettu hallinto ja yhteys työmarkkinoihin. Eläkelaitosten yhteysvastuu takaa sen, että työeläke on turvallinen, eikä sitä vaaranna edes työeläkelaitoksen konkurssi. Työeläkejärjestelmästä on näillä periaatteilla saatu tehokas ja halpa osittain rahastoimisen vuoksi. Suomen eläkejärjestelmässä eläkkeitä maksavat aloista riippuen työeläkeyhtiöt, eläkekassat, säätiöt ja julkisella puolella julkinen taho. (Työeläke.fi 2011d)

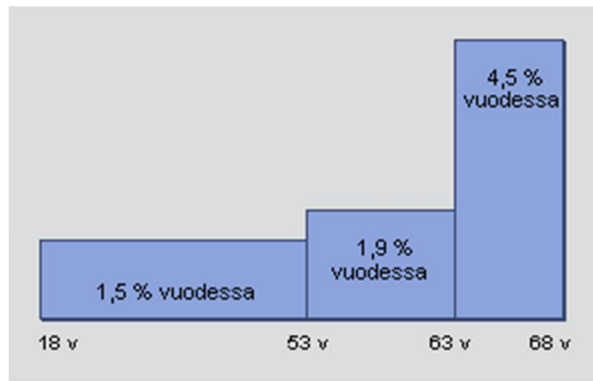
Työeläke on lailla säädelty ja erilaisia lakeja eri tarkoituksiin onkin useita. Yleisimmin sovelletaan Työntekijäin eläkelakia (TyEL), jonka piiriin kuuluvat yksityisen sektorin palkansaajat. Työntekijäin eläkelaki tuli voimaan vuonna 2007 ja siihen yhdistettiin vanha työntekijäin eläkelaki (TEL), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevan työntekijäin eläkelaki (LEL) sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelaki (LEL). Nykyisellään työntekijäin eläkelaki selkeyttää lainsäädäntöä. (Työeläke.fi 2011e)

Muita eläkelakeja ovat yrittäjän eläkelaki, maatalousyrittäjän eläkelaki ja merimieseläkelaki. Julkisilla aloilla sovelletaan valtion eläkelakia, kunnallista eläkelakia tai evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia. Lait takaavat tasavertaisen eläketurvan jokaiselle, mutta niissä on kuitenkin eroja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a)

Vuonna 2011 63 vuotta täytti 82 000 henkilöä. (Työeläke.fi 2010c) He saavuttivat sen iän, jolloin he voivat halutessaan siirtyä eläkkeelle. Tästä joukosta arviolta hieman yli puolet oli jo tuossa vaiheessa jollain kokoaikaisella omaeläkkeellä. Vanhuuseläkkeelle siirtymistä voi varhentaa tai sitä voi siirtää eteenpäin. Eläkkeelle voi jäädä jo 62-vuotiaana. Tätä kutsutaan varhennetuksi vanhuuseläkkeeksi ja karttuneeseen eläkkeeseen tehdään tässä tapauksessa 0,6 %:n varhennusvähennys jokaiselta kuukaudelta ennen 63 vuoden ikää. Eläkkeelle siirtymisen lykkääminen toisaalta korottaa eläkekertymää 0,4 % jokaiselta lykkäyskuukaudelta. (Eläke-Fennia 2011)

Eläkkeelle voi jäädä työnantajan kanssa sopimalla myös osa-aikaisesti, syntymävuodesta riippuen 58- tai 60-vuotiaana. Eläkkeen määrä on tällöin puolet kokoaikatyön vakiintuneen ansiotulon ja osa-aikatyön ansion erotuksesta. Muita eläkkeitä ovat kuntoutuseläke, työkyvyttömyyseläke, osatyökyvyttömyyseläke, kuntoutustuki ja perhe-eläke. (Eläke-Fennia 2011).

Eläkettä karttuu vuositulojen mukaan kolmiportaisesti iän perusteella. Vuodesta 2005 eläkettä on karttunut 18-vuotiaasta 52-vuotiaaksi 1,5 % vuosiansioista. 53-vuotiaasta 62-vuotiaaksi eläkettä karttuu 1,9 % ja 63-vuotiaasti 67-vuotiaaksi karttuva eläke on todellinen supereläke, sitä karttuu vuosiansioista 4,5 %. Tällä kannustetaan jatkamaan työssäolemistä. Eläkkeellä työskennellessä eläke karttuu normaalin 1,5 prosentin mukaan ja karttuminen loppuu 68-vuotiaana. (Tapiola 2011a)

Kuva 3. Työeläkkeen karttuminen (Ilmarinen 2011)

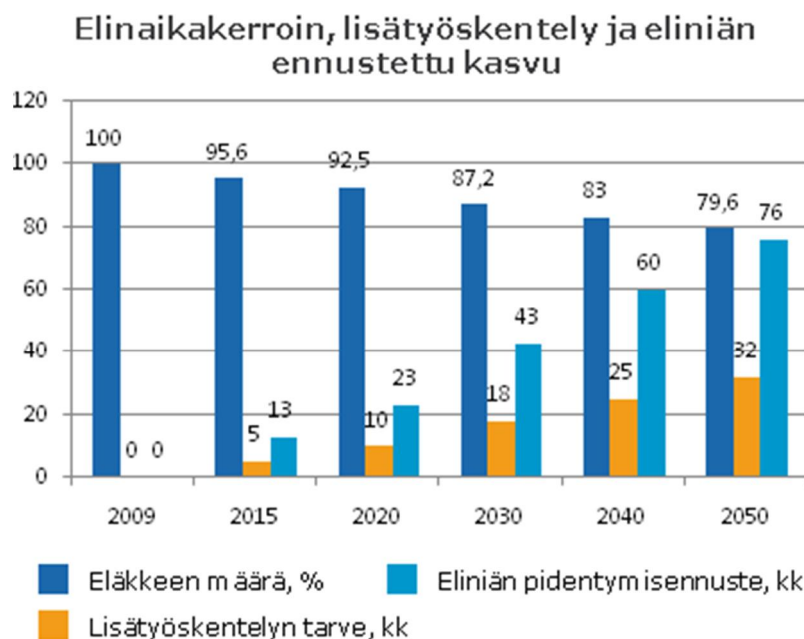
On kuitenkin hyvä muistaa, ettei pimeä työ kartuta eläkettä. Mikäli palkkakuitissa ei näy työeläkemaksun osuutta, tulee tarkistaa, ovatko eläkevakuutusasiat kunnossa. Kertyneen eläkkeen määrän voi tarkistaa kotiin tulevasta työeläkeotteesta tai työeläke.fi-verkkopalvelusta. (Työeläke.fi 2012b ja 2011f)

Työeläkettä kertyy työn teon lisäksi myös muusta kuin palkkatyöstä. Lapsen aiheuttaman isyys-, äitiys- ja vanhempainvapaan sekä lapsenhoidon vuoksi saadun kotihoidontuen ajalta kertyy työeläkettä Kelan maksamien tukien laskemiseen käytettyjen ansioiden perusteella. Työttömyyden osalta ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan saaminen kerryttää eläkettä, aivan kuten myös ansiosidonnainen sairauspäiväraha. (Työeläkevakuuttajat 2011)

Tutkinnon suorittaminen ammattioppilaitoksessa, ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa kerryttää eläkettä. Eläke kertyy laskennallisen tulon mukaan opintojen ajalta. Tämä tulo on vuonna 2011 656,08 euroa ja siitä kertyy eläkettä 1,5 %. Opiskeluaikana eläkettä kertyy enintään viiden vuoden ajan. (Työeläkevakuuttajat 2011)

Vuoden 2005 voimaan tulleen työeläkeuudistuksen tavoitteena oli myöhentää eläkkeelle siirtymisikää, mukauttaa eläkejärjestelmä keskimääräisen elinajan kasvuun sekä helpottaa työeläkelakien yksinkertaistamista. Yksi suurimmista muutoksista on elinaikakerroimen vaikutus eläkkeeseen. Elinaikakerroin on työkalu elinajan pidentymisen aiheuttaman eläkekustannusten kasvun

hillitsemiseen ja työnteon jatkamisen kannustamiseen. Elinaikakerroin pienentää maksettavaa eläkettä elinajanodotteen mukaisesti. Mitä pidempään mikäkin ikäluokka tulee ennustetusti elämään, sitä pienempi on tämän ikäluokan kuukausittainen eläke. Työskentelemällä pidempään voidaan elinaikakertoimen vaikutusta pienentää tai sen vaikutus voidaan poistaa. . (Eläketurvakeskus 2011a)

Kuva 4. Elinaikakertoimen vaikutus (Eläketurvakeskus 2011a)

Elinaikakerroin vahvistetaan vuosittain. Kerroin laskettiin ensimmäisen kerran vuonna 2009, jolloin se sai arvoksi luvun 1. Vuonna 2011 elinaikakerroin on 0,98689 ja 1949 syntyneiden eläke lasketaan tällä kertoimella. Ylläolevasta kuviosta voidaan nähdä eliniänpidentymisennusteen, sen vaikutuksen eläkkeen määrään ja lisätyöskentelyn tarpeeseen. Kertoimen suuremmat vaikutukset ilmenevät vasta myöhemmin ja esimerkiksi vuonna 2030 eläkkeelle jäävän eläke jää noin 10 prosenttia pienemmäksi, kuin mitä se olisi ilman elinaikakerrointa. Tämän eron umpeenkuromiseksi on työskenneltävä noin 1,5 vuotta eläkeiän jälkeen. (Eläketurvakeskus 2011a)

En tarvitse lisäeläkettä. Uskon, että valtio hoitaa eläkkeeni, kuten vanhemmillekin. Käytän sen rahan mieluummin nuorena. (Jere, 31)

2.3 Yrittäjän eläketurva

Yrittäjä on palkansaajaan nähden erilaisessa asemassa eläkkeen osalta. Häneen sovelletaan yrittäjän eläkelakia YEL:iä. Yrittäjällä tarkoitetaan omassa yrityksessä työskentelevää 18-68 -vuotiasta vakituista yritystoimintaa harjoittavaa henkilöä, jonka työtulo on vuodessa keskimäärin vähintään 6 896,69 euroa ja jonka ansiotyö ei kuulu muun työeläkelain piiriin. Yrittäjän eläkevakuutus on lakisääteinen ja sitä voi täydentää vapaaehtoisilla eläkesäästämismuodoilla. (Suomen Yrittäjät 2010)

YEL-vakuutus on tärkeä osa yrittäjän sosiaaliturvaa. Se varmistaa toimeentulon yrittäjätoiminnan vähetessä sairauden, työttömyyden tai ikääntymisen vuoksi sekä työelämän jälkeen. Vakuutusmaksut ja tulevaisuudessa maksettava eläke lasketaan niin kutsutun YEL-työtulon perusteella. YEL-työtulon tulee vastata yrittäjän työpanoksen taloudellista arvoa, se ei siis suoraan perustu liikevaihtoon tai ansiotuloon. Pieniä YEL-maksuja maksava yrittäjä saattaa säästää maksuissa mutta myöhemmin saatava eläke jää pieneksi ja maksut vaikuttavat myös muihin ansiosidonnaisiin sosiaalietuuksiin, kuten esimerkiksi äitiys- ja isyyspäivärahoihin. (Tapiola 2011b)

Yrittäjälle ja freelancertyöntekijälle vapaaehtoisen eläketurvan hankkiminen on vieläkin tärkeämpää kuin palkansaajalle, koska tulot ovat epävarmoja ja usein yritystoiminnan pyörittämisen mahdollistamiseksi kulut on kitkettävä minimiin, jolloin maksettavat vakuutusmaksut voivat jäädä tarkoitettua pienemmiksi.

Minulla on toiminimi, ja pelkään, että ellen säästäisi itse eläkettä, en saisi sitä välttämättä ollenkaan. Olen säästänyt eläkettä nyt kolme vuotta ja aion säästää sitä siihen asti, kun lopetan työt. (Marko, 35)

3 VAPAAEHTOINEN ELÄKESÄÄSTÄMINEN

Varmistukseen riittävästä elintasosta ja toimeentulosta eläkkeellä ollessaan, voidaan lakisääteistä eläketurvaa parantaa vapaaehtoisella eläkesäästämällä. Nykyään pankeilla on tarjota kattavia säästämismuotoja ja pankkien rinnalla samoilla markkinoilla kilpailevat pankkiiriliikkeet ja muut finanssitalot. Eläkesäästämistä on toki kaikki säästäminen, jonka hedelmistä nautitaan eläkkeelle päästyä, kuten tilisäästäminen, asuntosijoittaminen tai vaikka taidekokoelmat. Keskityn kuitenkin nyt vain sidottuihin ja verotuettuihin vaihtoehtoihin, joista eläkevakuutus on vanhempi ja PS-sopimus uudempi tuttavuus markkinoilla.

3.1 Eläkesäästämisen tarve

Lakisääteisen eläkkeen määrä laskee tulevina vuosina. Heikkenevän vanhushuoltosuhteen vuoksi eläkkeen suhteellinen määrä ansiotuloon verrattuna tulee laskemaan huomattavasti. Vanhenevan väestön terveyden ja toimintakyvyn parantuessa eläkeläisten kulutus tulee olemaan suurempaa kuin aikaisempien sukupolvien osalta on totuttu. Vapaaehtoinen lisäeläke mahdollistaa suurempien hankintojen tekemistä, matkustelemista, autonvaihtamista tai vaikkapa sijoittamista.

Eläketurvakeskuksen selvityksen mukaan lakisääteiset työeläkkeet tulevat olemaan noin 40-50% totutusta palkkatasosta. Keskimääräinen toivottu eläketaso on Suomessa kuitenkin noin 65 % työstä saadusta palkasta. Vapaaehtoinen eläketurva vastaa juuri tuohon äänettömään kysymykseen ja se mahdollistaa paremman elintason eläkkeellä ollessa. (Poikonen & Siivola 2010 20-27)

3.2 Eläkesäästämisen verotuki

Verottaja tukee eläkesäästämistä. Eläkesäästämässä ei ole ylärajaa, mutta verovähennyskelpoisia säästöt ovat vain 5 000 euroon asti vuodessa. Säästetyt varat vähennetään pääomatuloista tai pääomatulojen puuttuessa maksut voi vähentää ansiotulojen verosta erityisenä alijäämähyvityksenä. Saatava

verohyöty on yhtä suuri käytettiin sitten pääomatulovähennystä tai erityistä alijäämähyvitystä. Mikäli verotettavaa tuloa ei ole tarpeeksi verohyödyn saamiseksi, voidaan vähentämättä jäänyt määrä siirtää vähennettäväksi vakuutetun puolison tuloista. Jos tämänkään jälkeen tuloa ei ole tarpeeksi, jää tappio vakuutetulle. (Verohallinto 2011a)

Mikäli vapaaehtoisen eläkesäästäjän työnantaja on maksanut tälle ottamansa eläkevakuutusmaksuja, pienenee verovähennysoikeus 2 500 euroon. Työnantajan maksaman osuuden maksua ei ole määritelty, joten työnantajan maksaman maksun suuruus ei vaikuta verovähennysoikeuteen. Jos taas työnantaja maksaa työntekijän PS-sopimuksen maksuja, katsotaan se palkaksi. Kollektiivinen eläkevakuutus ei kuitenkaan vähennä työntekijän omien eläkesäästämismaksujen verovähennysoikeutta. (Verohallinto 2011a)

Verottajan kanta toisen henkilön maksujen vähennyksiin on seuraava:

Verotuksessa vähennyskelpoisia ovat vain itselle tai puolisolle otetun vapaaehtoisen yksilöllisen eläkevakuutuksen ja PS-sopimuksen maksut. Muille henkilöille, esimerkiksi kummilapselle tai avopuolisolle, jota ei verotuksessa käsitellä puolisona, otetun eläkevakuutuksen tai PS-sopimuksen maksut eivät ole vähennyskelpoisia. (Verohallinto, 2011b)

Maksut ovat vähennyskelpoisia siltä vuodelta, kun asiakas täyttää 18 vuotta siihen vuoteen, kun säästöjä aletaan nostaa jostakin asiakkaan vapaaehtoisesta eläkesäästämistuotteesta lakisääteisen eläkeiän täytyessä. Tällä estetään säästöjen verotettu siirtäminen esimerkiksi aikaisemmin nostettavasta eläkevakuutuksesta myöhemmin nostettavaan PS-sopimukseen. (Verohallinto 2011c)

Verohallinnon erityissääntöjä eläkesäästämisen verotukseen:

Työnantajan ottamaan vapaaehtoiseen yksilölliseen tai kollektiiviseen eläkevakuutukseen perustuva maksussa oleva eläke ei vaikuta oman eläkevakuutuksen tai PS-sopimuksen maksujen vähennysoikeuteen. Pakolliseen lakisääteiseen työeläketurvaan perustuvan eläkkeen maksaminen ei myöskään estä maksujen vähentämistä.

Vapaaehtoisesta yksilöllisestä eläkevakuutuksesta aiheutuvat muut kulut kuin vakuutusmaksut ja PS-sopimuksesta aiheutuvat muut kulut kuin PS-sopimuksen maksut eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Kertamaksullisen eläkevakuutuksen maksut eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. (Verohallinto 2011c)

3.3 Vapaaehtoiset eläkesäästämistuotteet

Eläkesäästämisen ainoana vaihtoehtona Suomessa olivat kauan vain eläkevakuutukset. Vuoden 2010 alussa asia muuttui. Suomessa tuli voimaan laki sidotusta pitkäaikaissäästämisestä ja eläkesäästäjällä on nykyään entistä enemmän vaihtoehtoja käytettävänä. Seuraavassa vertailen eläkevakuutusta ja PS-sopimusta keskenään mm. sijoituskohteiden, tuotonlaskennan ja rajoitusten osalta. Säästämisvaihtoehdot eivät ole toisiaan poissulkevia ja säästäjällä onkin mahdollisuus säästää rinnakkain sekä eläkevakuutukseen että PS-tilille. Näitä tuotteita voi olla myös eri palveluntarjoajilla samanaikaisesti. Markkinoilla onkin nyt valinnanvaraa jokaiseen tarpeeseen.

En pidä itseäni eläkesäästäjänä. Pidän sijoittamisesta osakkeisiin, ja koska osakkeiden sijoitusaika on pitkä, ajattelin sijoittaa niihin eläkesäästämisen kautta, koska saan verohyödyn. Aloitin säästämisen heti, kun osakkeisiin sijoittaminen oli mahdollista noin vuosi sitten. (Arton, 25)

3.4 Sijoitusmahdollisuudet

Eläkepäiviin voi varautua säästämällä useisiin erilaisiin sijoituskohteisiin. Eläkevakuutusten kautta säästökohteina ovat erilaiset rahastot ja takuutuottoiset sijoituskohteet, joille maksetaan jokin ennaltasovittu korkohyvytys. Takuutuottoiset osat ovat kuitenkin poistumassa pikkuhiljaa ja entistä enemmän varoja siirtyy markkinasidonnaiselle puolelle korko-, yhdistelmä- ja osakerahastoihin.

PS-sopimusten kautta sijoitusmahdollisuuksia on paljon aiempaa enemmän. Säästäjän oma riskiprofiili määrittää sopivia sijoituskohteita, joita on tileistä suoriin osakkeisiin asti. PS-eläkesäästösopimusten sisällä voi säästää myös rahastoihin, indeksilainoihin sekä joukkovelkakirjalainoihin. Näin ollen uuden PS-mallin mukainen eläkesäästö antaa enemmän sijoitusmahdollisuuksia kuin edellinen eläkevakuutussäästäminen.

Eläkesäästämisen kautta on mahdollisuus sijoittaa erilaisten riskien ja tuotto-odotusten mukaan. Tuotto-odotuksen kasvaessa mukaan tulee aina myös lisää riskiä. Riskipreemioksi kutsutaan sitä osaa tuotosta, joka eroaa riskittömästä sijoituksesta. Tuotto on siten ikään kuin palkintoa riskin ottamiselle. Joskus se kannattaa ja joskus ei.

Eläkesäästämisen sijoituskohteista pienin riski on talletustilillä ja määräaikaisella tilillä. Näiden voidaan talletussuojarahaston vuoksi sanoa olevan riskittömiä 100.000 euroon asti. Talletustileille maksettava korko ei kuitenkaan yleensä ole suojattu edes inflaatiolta. Määräaikaisten tilien kohdalla säästöt voivat säilyttää reaaliarvonsa, riippuen tileille kulloinkin maksettavasta korosta ja euroalueen inflaatiotasosta.

Indeksilainat ja osa sijoitusobligaatioista ovat pääomaturvattuja, joka tarkoittaa sitä, että sijoitettu summa on tietynä hetkenä tai koko sijoitusaikana turvattu, eikä sitä voi menettää. Yleensä tällaisesta riskin pienentämisestä joutuu korvauksena luopumaan tietystä osuudesta tuottoa. Indeksilainojen tuotonkehitys määräytyy tiettyjen osakkeiden arvonkehityksestä tietynä aikana. Kukin indeksilaina on oma tuotteensa, johon sijoittamalla ei kohde-etuuksina olevien osakkeiden omistus kuitenkaan siirry sijoittajalle, vaan indeksilainan tuotto vain seuraa kohde-etuuksien arvonmuutoksia.

Korkorahastojen voidaan sanoa olevan seuraavaksi vähäriskisin tuote. Korkorahastojen riskit ovat pienemmät kuin osakerahastojen, mutta kuitenkin niidenkin arvo voi välillä vaihdella paljonkin. Korkorahastojen pitkän aikavälin tuotto on yleensä 2-6 % ja mitä korkeampi tuotto-odotus rahastolla on, sitä isompi on myös arvonvaihtelun riski. Korkorahastojen sisältä löytyy yleensä

sijoituksia valtioiden ja yritysten joukkovelkakirjalainoihin. Kun korkotaso nousee, korkorahastojen arvo laskee, ja korkojen laskiessa korkorahastojen arvo kasvaa.

Vähäriskisiä ja pienemmällä tuotto-odotuksella varustettuja ovat sellaiset korkorahastot, jotka sijoittavat vain valtioiden joukkovelkakirjalainoihin. Isommat tuotto-odotukset ja riskit löytyvät niistä rahastoista, jotka sijoittavat kehittyvillä markkinoilla toimivien tai huonosti menestyvien yritysten joukkovelkakirjalainoihin. Tähän väliin mahtuu monta erilaista korkorahastoa.

Osakerahastojen sisältä löytyy sijoituksia suoraan yritysten osakkeisiin. Suomeen sijoittava osakerahasto omistaa Suomen pörssissä olevien yritysten osakkeita, kun taas Afrikkaan sijoittava rahasto omistaa Afrikan maiden pörsseissä olevien yritysten osakkeita. Osakerahastoissa on korkorahastoja isommat riskit. Huonot osavuositarkastukset, luonnonmullistukset, uudet tuotejulkistukset tai vaikka uuden toimitusjohtajan valinta heiluttaa pörssikursseja ja näin ollen osakkeiden ja osakerahastojen arvo muuttuu herkästi ja usein.

Osakemarkkinoilla tuotto-odotukset ovat kuitenkin korkeammat, 6-12 % ja yritysten jakamat osingot nostavat rahasto-osuuksien arvoa. Osakerahastot voivat olla aktiivisesti hoidettuja tai vain indeksiä seuraavia. Aktiivisesti hoidettujen rahastojen hallinnointipalkkiot ovat kalliimpia mutta ne yrittävät voittaa indeksin arvonmuutoksia vertailtaessa. Osakerahastot voivat olla tietyille alueelle, toimialalle tai raaka-aineeseen sijoittavia ja ne ovat suoriin osakesijoituksiin verrattaessa pienillä summilla säästettäessä halvempia.

Yhdistelmärahastot ovat korko- ja osakerahastojen välimuoto, ne sijoittavat sekä korko- että osakemarkkinoille. Korko- ja osakepuolen jakauma määrittää yhdistelmärahaston riskiprofiilin ja tuotto-odotuksen.

3.5 Tuotonlaskenta

Eläkesäästämisen tuotonlaskenta määräytyy sijoituskohteen mukaan. Osakkeiden ja rahastojen arvot muuttuvat markkinoiden muuttuessa ja myös

indeksilainojen ja joukkovelkakirjalainojen arvot vaihtelevat pörssikurssien ja yleisen korkotason muuttuessa. Arvonmuutokset eivät kuitenkaan ole täysin ennakoitavissa eivätkä osakkeet keskenäänkään korreloi suhteensa toisiinsa arvonmuutoksen suhteen. On kuitenkin olemassa riskipitoisempia sijoituskohteita, joissa toisaalta tuotto-odotus on riskilisästä johtuen korkeampi. Suurta tuottoa haluavan säästäjän on hyväksyttävä samalla myös suuremmat riskit. Eläkesäästämisen sijoitusaika on pidempi kuin tavallisesti säästämisen ja ajallinen hajautus tehokkaampaa säännöllisen säästämisen myötä, joten riskitaso on suhteellisesti matalammalla.

En halua antaa rahojani muille ja sitten huomata, että olenkin menettänyt melkein kaiken. Pidän rahojani säästötilillä, jolta voin sitten nostaa, jos tarvitsen. (Anu, 20)

3.6 Varojen nostaminen

Varojen nostamisen suhteen säästämismuodoissa on eroja riippuen sopimuksen alkamisajasta. PS-sopimuksen eläkkeennostoaika alkaa lakisääteisen eläkeiän alkamishetkellä ja on ikään kuin kelluva, riippuen eläkeiän tulevista lainsäädännöllisistä muutoksista. Nostoaika on oltava vähintään kymmenen vuotta tarkoittaen tällä hetkellä sitä, että säästöjä voi alkaa nostaa 63-vuotiaana ja niitä pitää nostaa 73 ikävuoteen asti. Jos eläkeikä nousee 65 vuoteen, siirtyy varojen nostoaika samalla kaksi vuotta eteenpäin ja niin edelleen. (Veronmaksajien keskusliitto 2011a)

Eläkevakuutukset ovat moninaisempia ja säästöjen nostamiseen vaikuttavat sopimuksen tekohetkellä voimassa olleet ehdot, myöhemmin tulleet muutokset sekä nykyinen lainsäädäntö. Tässä tarkastellaan kuitenkin vain uutena otettavaa eläkevakuutusta ja sen käyttäytymistä eläkeajan suhteen. 18.9.2011 jälkeen tehtyjen eläkevakuutusten nostoaika linjautuu PS-sopimuksen ehtoihin alkaen lakisääteisestä eläkeajasta ja kestäen 10 vuotta.

Eläkeikää voi sekä eläkevakuutuksessa että PS-sopimuksessa lyhentää jopa kuuteen vuoteen myöhentämällä eläkkeen aloittamista. Eläkeikä lyhenee

kahdella vuodella jokaista täyttä ikävuotta kohden, jolla vakuutettu lykkää eläkesäästöjen nostamisen aloittamista lakisääteisen eläkeiän täyttymisen jälkeen. Eläkeaikaa ei kuitenkaan voi lyhentää alle kuuden vuoden. Säästövaroja ei voi nostaa kertaluonteisesti vaan varat on jaettava tasaisesti koko eläkeajalle. (Veronmaksajien keskusliitto 2011b)

En todellakaan halua sitoa varojani ties miten moneksi vuosikymmeneksi eteenpäin. Säästän muuten säännöllisesti, mutta en halua sitoa niitä. (Hanna, 25)

Varoja voi molemmissa säästämismuodoissa nostaa myös ennen lakisääteisen eläkeiän alkamista erityisten tuloverolaissa mainittujen nostoperusteiden täytyessä. Näitä perusteita ovat vakuutetun tai varoihin oikeutetun vuoden kestänyt työttömyys, pysyvä työkyvyttömyys tai osatyökyvyttömyys, puolison kuolema tai avioero. Tarkasti säädellyt nostoperusteet ovat säästämismuodon verovähennyskelpoisuuden edellyttämiä. (Tuloverolaki 1992)

3.7 Verotus

PS-sopimuksessa ja eläkevakuutuksessa säästöjä verotetaan vasta niiden nostamisen yhteydessä. Varoille kertyvää tuottoa (korot, osingot, luovutusvoitot ja muut voitot) ei veroteta säästämisaikana. Säästöistä maksettavat suoritukset eläkeaikana ovat veronalaista pääomatuloa, ja niitä verotetaan kulloinkin voimassa olevan veroprosentin mukaan (vuonna 2012 30 % ja 50.000 euron ylittävältä osalta 32 %). (Verohallinto 2011d, Vakuutus- ja rahoitusneuvonta 2011)

4 SÄÄSTÄMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

4.1 Palveluntarjoajat

4.1.1 Turun Seudun Osuuspankki

Turun Seudun Osuuspankki on osa suomalaista OP-Pohjola –ryhmää, joka on Suomen suurin finanssiryhmä, tarjoten asiakkailleen pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalveluja. Asiakkaita OP-Pohjola –ryhmällä on yli 4 miljoonaa, joista omistajajäseniä on noin 1,3 miljoonaa. Ryhmään kuuluu noin 200 itsenäistä Osuuspankkia, joista Varsinais-Suomessa toimiva Turun Seudun OP on yksi suurimmista. Turun Seudun Osuuspankki toimii Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalın, Paraisten, Raision, Ruskon ja Vehmaan kuntien alueilla ja sillä on asiakkaita yli 160 tuhatta, joista omistajajäseniä noin 72 tuhatta. (OP-Pohjola 2012b ja 2012c)

Osuuspankin eläkesäästämistuotteista vertailuun tulevat mukaan PS-sopimuksenmukainen OP-Eläkesäästö ja OP-Eläkevakuutus. (OP-Pohjola 2012a)

4.1.2 Nordea Pankki

Nordea on pohjoismaiden suurin finanssipalvelukonserni. Suomessa sillä on yli 2,3 miljoonaa asiakasta. Nordea tarjoaa pankkipalveluiden lisäksi myös sijoitus- ja vakuutuspalveluja. Nordealla on konttoreita Turun seudulla myös Kaarinassa, Raisiossa, Naantalissa, Paraisilla ja Liedossa. (Nordea 2012a ja 2012b)

Nordea on markkinaosuudeltaan toiseksi suurin pankki Suomessa OP-Pohjola –ryhmän jälkeen. (Finanssialan keskusliitto 2011)

Nordeasta vertailussa on mukana PS-sopimus ja Selekt-eläke.

4.1.3 Sampo Pankki

Sampo Pankki on osa Danske Bank –konsernia, joka on johtavia toimijoita Pohjoismaiden pankkimarkkinoilla. Sampo Pankki on erikoistunut

pankkituotteiden lisäksi sijoitustoimintaan. Suomessa Sampo Pankilla on yli 1,1 miljoonaa henkilöasiakasta ja yli 100 000 yritysasiakasta. Sampo Pankki toimii Turun alueella Turun lisäksi Kaarinassa ja Raisiossa. (Sampopankki 2012b)

Sampo Pankin markkinaosuus kaikista Suomessa tehdyistä PS-sopimuksista 30.9.2011 mennessä on n. 51 %, joten puhutaan isosta toimijasta eläkesäästämisen alalla. (Sampopankki 2012a)

Sampo Pankista vertailussa on mukana Kissanpäivät.

4.1.4 Tapiola

Pienempänä pankkina on otettu vertailuun mukaan kotimainen Tapiola, joka on keskittynyt vakuutustoimintaan sijoitus- ja kiinteistöbusineksen lisäksi ja onkin kotitalouksien asuntorahoitusvertailussa vasta Suomen 9. suurin pankki. (Finanssialan keskusliitto 2011)

Asiakkaita Tapiola-ryhmällä on yli 230 000. Turun Seudulla Tapiola toimii Turun lisäksi Raisiossa, Paraisilla ja Mynämäellä. (Tapiola 2012c ja Tapiola 2012d)

Tapiolasta vertailussa on mukana Omaeläke ja PS-sopimus.

4.2 Vertailu

4.2.1 Sijoituskohteet

Tuotteiden sijoituskohteiden vertailu tuotti hieman vaikeuksia keskinäisten verrannollisuuksien ja eroavaisuuksien vuoksi. Esimerkiksi OP-eläkevakuutuksen korkotuotto-osa on samankaltainen kuin Omaeläkkeen takuutuottoinen vakuutussäästö, mutta kuitenkin kyseessä on erilainen tuote. Eläkesäästämistuotteet voidaan kuitenkin jakaa karkeasti kolmeen ryhmään sijoituskohteiden pohjalta.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat ns. vanhanmalliset tuotteet, OP-eläkevakuutus ja Tapiolan omaeläke. Näissä on vain kaksi sijoituskohdetta, rahastot ja takuutuottoinen korko-osa. Takuutuoton puolesta puhuu se, että

tuotto on varmaa ja säästöt ovat turvassa, kun taas rahastojen etuna on parempi tuottomahdollisuus.

Toiseen ryhmään kuuluvat ne tuotteet, joiden kautta eläkesäästäjä voi sijoittaa suoriin osakkeisiin. Tässä ryhmässä ovat OP-eläkesäästö, Nordean PS-sopimus ja Sampon Kissanpäivät. Muita sijoituskohteita tämän ryhmän tuotteille ovat talletustili, rahastot, indeksilainat ja joukkovelkakirjalainat. Kahden ensin mainitun tuotteen sisällä voi myös sijoittaa määräaikaiselle talletustilille, josta saatava tuotto on tavallista tiliä parempaa.

Viimeisessä ryhmässä on Nordean Seleкта-eläke ja Tapiolan PS-sopimus. Molemmilla on sijoituskohteina talletustili ja rahastot. Seleкта-eläke on näistä kahdesta kuitenkin monipuolisempi, koska sitä kautta voi sijoittaa myös indeksilainoihin, pääomaturvattuihin sijoitusobligatioihin ja erityisiin Seleкта-sijoituskoreihin.

	OP- Eläkevakuutus	Omaeläke	OP- Eläkesäästö	PS- sopimus (Nordea)	Kissanpäivät	Seleкта-eläke	PS-sopimus (Tapiola)
Talletustili	-	-	On	On	On	On	On
Määräaikainen tili	-	-	On	On	-	-	-
Rahastot	On	Osittain	On	On	On	On	On
Joukkovelkakirjalainat	-	-	On	On	On	Pääomaturvattut sijoitusobligatiot	-
Osakkeet	-	-	On	On	On	-	-
Indeksilainat	-	-	On	On	On	On	-
Muuta	Korkotuotto-osa	Takuutuott.vakuutussäästö	-	-	-	Seleкта-sijoituskorit	-

Taulukko 1. Sijoituskohteiden vertailu.

Ensimmäisen ryhmän tuotteista eniten pääsee hyötymään sellainen eläkesäästäjä, joka haluaa varmaa tuottoa ja säästöilleen turvaa. Tosin turvaa

säästöille saa eniten muiden ryhmien tuotteista, koska niissä on sijoitusvaihtoehtona talletustili. Eläkesäästäjä kuitenkin valitsee tämän ryhmän tuotteet, koska korkotuotto-osan ja takuutuottoisen vakuutussäästön tuotto on isompaa kuin talletustilillä.

Aktiivinen ja sijoittamiseen perehtynyt eläkesäästäjä pitää mielekkäämpänä keskimmäisen ryhmän tuotteita, joissa hän voi sijoittaa mielensä mukaan moneen erilaiseen sijoituskohteeseen ja erityisesti suoriin osakkeisiin ja indeksilainoihin.

Tuotteiden välillä olevien sijoituskohteiden valinnanvaran ero on yllättävän suuri. Erittäin monipuolisia eläkesäästämismuotoja tarjoavat OP-eläkesäästö, Nordean PS-sopimus ja Sampon Kissanpäivät, ja toisaalta hyvin rajattuja ja vähän sijoitusmahdollisuuksia omaavia kuten Tapiolan PS-sopimus ja Omaeläke sekä OP-eläkevakuutus.

Yhteistä kaikille vertailun eläkesäästämismuodoille on, että niissä jokaisessa on mahdollisuus sijoittaa rahastoihin. Kukin tuote mahdollistaa tosin sijoittamisen vain korkeintaan oman konserninsa rahastoihin ja Tapiolan Omaeläke vain tiettyihin Tapiolan rahastoihin. Rahastoissa on kuitenkin paljon valinnanvaraa ja vaihtoehtoja, joten kukin säästäjä löytäne sieltä itselleen sopivat ja riskiprofiiliinsa osuvat rahastot.

4.2.2 Kustannukset

Kuluja vertailtaessa on hyvä huomioida, että pankkiasiakkuuden keskittäminen hyödyntää myös eläkesäästämisen. Osuuspankin tuotteiden kuluja voi maksaa OP-bonuksilla ja Nordean kulut vaihtelevat asiakkuuden tason mukaan. Kulut vaihtelevat samankaltaisten tuotteiden välillä ja myös saman pankin eri tuotteiden välillä on eroja.

Taulukon 2 säännölliset hoitokulut on laskettu sen mukaan, että eläkesäästäjä haluaa sijoittaa kaikkiin tuotteen sallimiin sijoituskohteisiin. Osassa tuotteista kulu on suhteellisesti laskettu kaikesta sijoitetusta pääomasta ja toisissa kulu on kiinteä. Säästösumman kasvaessa Selekt-eläkkeen ja OP-eläkevakuutuksen

kulu kasvaa kiinteitä kuluja isommaksi, kuten myös Tapiolan Omaeläkkeessä kulukattoon asti.

Tuote	Säännölliset kulut
OP-Eläkesäästö	1,50€/kk
OP-Eläkevakuutus	0,4%/v, väh. 2€/kk
PS-sopimus (Nordea)	1,25€-2,50€/kk
Selekta-eläke	0,5%/v
Kissanpäivät	1,50€/kk
PS-sopimus (Tapiola)	-
Omaeläke	0,5%/v (max. 413,66€)

Taulukko 2. Säännölliset kulut.

Vertailtavat tuotteet voidaan jakaa kahteen osaan säästöön menevästä summasta perittävän kulun osalta, kuten taulukosta 3 näkyy. OP-eläkevakuutus, Selekta-eläke ja Tapiolan Omaeläke (takuutuottoon menevän osan osalta) perivät kuluja pelkästään siitä, kun eläkesäästäjä laittaa säästöön rahaa. Tämä ero selittyy sillä, että kunkin edellä mainitun tuotteen kautta voi sijoittaa ns. takuutuottoisesti.

Tuote	Merkintä-/sijoituspalkkio
OP-Eläkesäästö	0 €
OP-Eläkevakuutus	1 %
PS-sopimus (Nordea)	0 €
Selekta-eläke	1 %
Kissanpäivät	0 €
PS-sopimus (Tapiola)	0 €
Omaeläke	Sijoitussidonnainen osa 0€, takuutuotto-osa 5%

Taulukko 3. Merkintä-/sijoituspalkkio.

Rahastopalkkioiden osalta edellä nähty kahtiajako jatkuu samoin perustein. Monipuoliset sijoitusmahdollisuudet omaavat tuotteet perivät normaalit palkkiot rahastoja merkittäessä, myytäessä ja niitä vaihtaessa. Tapiolan PS-sopimus tekee tässä pienen eron salliessaan merkinnät veloitusetta. OP-eläkevakuutus on selkeästi rahastosäästäjälle rahastojenvaihdon näkökulmasta edullisin.

Tuote	Rahastopalkkiot
OP-Eläkesäästö	Normaalit palkkiot (0-1%)
OP-Eläkevakuutus	Merkinnät, vaihdot ja lunastukset veloitusetta
PS-sopimus (Nordea)	Normaalit palkkiot (0-1%)
Selekta-eläke	Sijoituskorien hallinnointipalkkiot 0,5-1,30%
Kissanpäivät	Normaalit palkkiot (0-2%)
PS-sopimus (Tapiola)	Merkintä veloitusetta, lunastus- ja vaihtopalkkiot normaalit (0-1%)
Omaeläke	Normaalit palkkiot

Taulukko 4. Rahastopalkkiot.

Asiakkuuden mukanaan tuomat erot korostuvat tässä kohtaa, koska OP-eläkesäästön kuluja voi kuitata OP-bonuksilla, kun taas Nordean PS-sopimuksen osalta rahastokuluja ei peritä Check-in-, Avain-, Premium-, eikä Private Banking –asiakkailta. Rahastojen merkintä, lunastus ja vaihto ovat säästäjälle huomattavasti edullisempia verkkopalvelussa itsetehtynä kuin paikan päällä konttorina.

Osakevälityspalkkiot ovat OP-eläkesäästön, Sampon Kissanpäivien ja Nordean PS-sopimusten välillä hyvin samankaltaiset. Merkittäviä eroja ei löydy. Huomionarvoista on, että osakkeiden myynnit ja ostot kannattaa tehdä verkkopalvelun kautta itsenäisesti säästääkseen kuluissa.

Tuote	Konttorissa	Verkkopalvelussa
OP-Eläkesäästö	1% + 8€ (väh. 24€)	0,25% + 8€
PS-sopimus (Nordea)	1% + 8,41€	0,2% (väh. 8€)
Kissanpäivät	0,75% (väh.20€)	0,35% (väh.8€)

Taulukko 5. Osakevälityspalkkiot.

Eläkeaikana eläkkeen saaminen tulee maksamaan neljässä tuotteessa seitsemästä. OP-eläkesäästön hinnoittelu muuttuu sen mukaan maksetaanko eläke maksusuunnitelman mukaisesti tai itsepalveluna (2€) vaiko konttorissa tai puhelinpalvelussa (4€). Nordean ja Sampon tuotteet eivät veloita erikseen eläkkeen maksamisesta.

Tuote	Eläkkeenmaksu
OP-Eläkesäästö	2-4€/kk
OP-Eläkevakuutus	1%/kk
PS-sopimus (Nordea)	-
Selekta-eläke	-
Kissanpäivät	-
PS-sopimus (Tapiola)	1%/kk
Omaeläke	1%/kk

Taulukko 6. Eläkeajan kulut.

Vertailtaessa vaihtoehtoja kulujen mukaan on tiedostettava millaisiin kohteisiin tullaan sijoittamaan. Pelkästään rahastoja käyttävän kannattaa valita se tuote, jossa rahastojen kulut ovat pienimmät. Tässä vertailussa Nordean PS-sopimus on edullisin, jos asiakas kuuluu tiettyihin edellä mainittuihin asiakasryhmiin. Rahastosäästäjälle myös OP-eläkevakuutus on edullinen maksuttomien rahastovaihtojen vuoksi, mutta on tärkeää huomioida, että OP-eläkevakuutukseen sisään menevästä säästöstä veloitetaan kulu.

Aktiivisen osakesäästäjän taas kannattaa valita säästämismuoto eläkkeennauttimisvaiheen kulujen osalta, koska osakevälityskulut ovat kaikilla vaihtoehtoilla samankaltaiset ja iso ero tulee siitä, paljonko eläkeaikana joutuu maksamaan kuluja.

Erilaiset tuotteet on tehty erilaisiin säästötarkoituksiin ja erilaisille säästäjille. Kulujen ja sijoituskohteiden tutkimisen jälkeen on helpompi löytää juuri se itselle sopiva eläkesäästämismuoto.

5 SOPIVAN TUOTTEEN VALINTA

5.1 Säästämistuotteen valinta

Seuraavassa pohdin kolmesta eri näkökulmasta sopivaa eläkesäästämisvaihtoehtoa. Valintaan vaikuttavat pääosin sijoitusmahdollisuudet ja kulut. Säästäjäprofiileja on yhtä monta kuin on

säästäjiäkin, mutta paneudun tässä yleisempiin ja helpoiten hahmotettaviin malleihin.

5.1.1 Anna Aktiivinen

Tämän tyyppinen säästäjä seuraa markkinoita usein, on tietoinen markkinoiden muutoksista ja asioista, jotka vaikuttavat markkinoiden heiluntaan. Anna Aktiivisella on kokemusta jo ennestään erilaisista sijoitustuotteista ja hän haluaa pitää ohjat tiukasti itsellään, mitä tulee sijoituspäätöksiin. Anna on valmis maksamaan hiukan enemmän, kunhan tuotot korvaavat kulut. Anna haluaa paljon vaihtoehtoja sijoittamiseen.

Annalle sopivia sijoituskohteita voisi tämän perusteella olla OP-eläkesäästö, Nordean PS-sopimus tai Sampon Kissanpäivät. Näiden tuotteiden kautta Anna voi sijoittaa rahastoihin, osakkeisiin tai vaikka indeksilainoihin. Pörssikurssien rymistessä alaspäin voi Anna siirtää varansa suojaan tilille.

Kulut yllämainituissa tuotteissa ovat samankaltaiset. Osakevälityspalkkiot ja rahastopalkkiot ovat hyvin lähellä toisiaan, eikä mikään tuote peri kulua säästöön menevästä summasta. Eläkkeenmaksu tekee jo eroa tuotteiden välille. Kissanpäivät ja PS-sopimus eivät aiheuta kuluja eläkettä nostettaessa kun taas OP-eläkesäästö perii vähintään 2€/kk. Kymmenen vuoden eläkeajan aikana tuosta kertyy jo huomattava summa.

Annan lopullinen päätös määräytyy myös hänen pankkiasiakassuhteensa myötä. Jos Annalle kertyy Osuuspankista bonuksia, voi hän käyttää niitä rahastopalkkioihin ja saavuttaa huomattavaa säästöä verrattuna Kissanpäiviin tai Nordean PS-sopimukseen. Jos taas Anna kuuluu Nordean asiakkaana tiettyihin asiakasryhmiin, joilta ei peritä rahastokuluja, kannattaa hänen aloittaa eläkesäästäminenkin Nordeassa.

5.1.2 Pekka Perussäästäjä

Pekka Perussäästäjä haluaa säästää omaan tahtiin ja itse haluamallaan tavalla, mutta ei halua ottaa selvää tylsistä sijoitusasioista. Pekka seuraa markkinoita

silloin tällöin mutta ei ole kovin aktiivinen. Säästämisen on oltava vaivatonta ja edullista. Pekkaa kiinnostanee markkinoihin reagoiva rahasto, jota ei tarvitse olla koko ajan vaihtamassa.

Rahastot ovat sijoituskohteina kaikissa vertailussa olevissa tuotteissa, joten nyt onkin tärkeämpää tutkia kuluja. Rahastojen vaihtopalkkiot eivät ole kovinkaan relevantteja, koska rahastomuutoksia ei juuri tehdä. Rahaston lunastuskulu kuitenkin peritään Pekan säästäessä joka kuukausi. Näin ollen Pekalle sopivia halpoja säästämistuotteita ovat OP-eläkevakuutus ja Tapiolan PS-sopimus, joissa rahastojen merkinnät ovat maksuttomia.

Molempien tuotteiden kohdalla eläkkeenmaksusta peritään yhden prosentin suuruinen kulu. OP-eläkevakuutuksen ja Tapiolan PS-sopimusten välille tulee kuitenkin eroa sisään menevästä säästöstä perittävän kulun osalta. Tapiolan PS-sopimukseen säästäminen ei maksa mitään, kun taas OP-eläkevakuutukseen menevästä säästöstä veloitetaan 1 %. Näin ollen Pekka Perussäästäjän kannattaa valita Tapiolan PS-sopimus.

5.1.3 Teemu Tuottohakuinen

Teemu haluaa paljon tuottoa ja käyttää siihen ennen kaikkea rahastoja. Hän voi myös sijoittaa suoriin osakkeisiin, jos se on tuottoisampaa. Teemu Tuottohakuinen seuraa markkinoita ja on sijoittanut rahastoihin nuoresta lähtien välillä tehden voittoa ja välillä tappiota. Teemu tekee itse sijoituspäätökset ja tekee niitä myös aika usein.

Teemun kannattaa valita sellainen eläkesäästämistuote, jossa rahastojen vaihtokulut ovat edulliset. Teemu valitsee mieluummin halvat rahastopalkkiot ja jättää osakekaupat eläkesalkun ulkopuolelle. Aktiiviselle rahastosäästäjälle on oikeastaan vain kaksi vaihtoehtoa kulujen osalta.

OP-eläkevakuutuksessa rahastovaihdot ovat maksuttomia ja niitä voi tehdä aina halutessaan. OP-eläkevakuutuksessa joutuu tosin maksamaan prosentin verran kuluja sekä sisään menevästä rahasta että ulos tulevasta eläkkeestä, mutta sijoitusaikana tehdyt useat maksuttomat rahastovaihdot kuittaavat nuo kulut.

Nordean erityisasiakasryhmiin kuuluvalla eläkesäästäjällä ovat myös veloituksettomat rahastovaihdot. Tämä vaihtoehto tulee OP-eläkevakuutusta edullisemmaksi, koska prosentin kulu ei peritä säästövarojen liikkua kumpaankaan suuntaan. Teemun kannattaa näihin ryhmiin kuuluessaan valita sijoitustuotteeksi Nordean PS-sopimus.

6 YHTEENVETO

Eläkesäästämässä, kuten kaikissa muissakin säästämismuodoissa, tärkeintä on säästämisen aloittaminen. Tuskin ketään haittaa, että yhden, viiden, kymmenen tai neljänkymmenen vuoden kuluttua on kertynyt rahaa säästöön, jota sitten voi käyttää matkusteluun, hankintoihin tai vaikka pahan päivän tullessa välttämättömyysmenoihin. Vertailu eri säästämismuotojen välillä on hyödyllistä ja järkevää, kunhan ei antaudu tietöähkyn vietäväksi ja tylsistysten faktoihin unohda säästämisen tarvetta ja säästämisintoa.

Eläkeajan ohella kannattaa säästää myös asuntoon, matkusteluun, lapsia ja lapsenlapsia varten, hankintoihin, pahan päivän varalle ja myös hyvän päivän varalle. Kaikkia munia ei siis tässäkään tapauksessa kannata laittaa yhteen koriin. Haastattelemistani henkilöistä jokainen piti säästämistä tärkeänä mutta ihan kaikki eivät kuitenkaan vielä säästä. On siis tiedostettu säästämisen tarve, mutta halu puuttuu.

Säästän jo nyt. Olen säästänyt ensimmäisistä kesätyörahoistani asti tilille ja viime vuosina olen enemmän alkanut hakea tuottoa rahastojen ja suorien osakkeiden avulla. Eläkesäästämisen aloitin muutama vuosi sitten, kun minulle soitettiin pankista. Säästöillä olen mm. matkustellut ja hankkinut moottoripyörän. Kun saan lapsia, avaan heille heti säästötilit ja alan säästää heille pientä pesämunaa. (Aleksi, 28)

Eläkesäästäminen on helpointa aloittaa vertaamalla tuotteita internetissä ja käymällä pankin konttorissa juttelemassa säästämisvaihtoehtoista ja sopivasta säästösummasta. Pankissa käydään läpi yksilöllisesti säästömahdollisuudet, säästötarpeet ja muut säästämiseen liittyvät asiat.

En ajatellut aloittaa säästämistä, ennen kuin käydessäni pankissa noutamassa pankkikorttia, pankkitoimihenkilö otti eläkesäästämisen puheeksi ja hups, minusta tuli eläkesäästäjä. En ole katunut! (Mikko, 26)

Eläkesäästämistä moni piti turhana tai kovin etäisenä asiana. Asunnon, auton tai muun omaisuuden hankkiminen koettiin tärkeämmäksi kuin eläkeajan suunnittelu. Sen ymmärtää, koska eläkeikä on siellä jossain kaukana, kun taas tulevat hankinnat realisoituvat paljon nopeammin.

Ei ole varaa säästää, kaikki menee mikä tulee. Aloitan ehkä säästämisen kun saan enemmän palkkaa. (Mira, 24)

Säästämisen aloittaminen on erityisen tärkeää, kun rahaa ei liiemmälti ole. On hyvä muistaa, että varakkaan on turha säästää, jos rahaa on käytössä tarpeeksi muutenkin. Jos tuntuu, että tulot riittävät juuri ja juuri menoihin, on turha kuvitella, että varat riittävät matkusteluun tai hankintoihin ilman säästämistä.

Eläkesäästämisestä, kuten myös säästämisestä hyvän tai pahan päivän varalle, tulisi olla enemmän keskustelua ja niitä olisi mahdollisesti myös opintojen aikana hyödyllistä käydä läpi. Säästäminen tuntui monesta haastateltavasta jotenkin kaukaiselta asialta ja koska siitä ei juurikaan tule keskusteltua kaverien tai perheenjäsenten kanssa, jää se taka-alalle, ellei pankissa asiasta tule puhetta. Jokaiselle kuitenkin on olemassa juuri jokin oikea tapa säästää ja olen varma, ettei ketään haittaa jonain päivänä huomata säästöjen karttuneen ikään kuin puolivahingossa ja voi vaikka lähteä lomamatkalle.

LÄHTEET

Danske Bank 2011. Viitattu 11.4.2012. http://www.danskeinvest.fi/pdf/pricelist_SMPFI.pdf

Eläke-Fennia. Työelämä pahkinänkuoressa 2011 –esite.

Eläketurvakeskus 2011a. Viitattu 29.9.2011.
<http://www.etk.fi/fi/service/elinaikakerroin/256/elinaikakerroin>

Eläketurvakeskus 2011b. Viitattu 28.9.2011.
http://www.etk.fi/fi/service/eläkkeiden_historia_suomessa/300/eläkkeiden_historia_suomessa

Evangelis-luterilaisen kirkon eläkelaki 18.4.2008/261.

Finanssialan keskusliitto 2010. Viitattu 11.4.2012.
http://www.fkl.fi/tilastot/Tilastot/Pankkien_markkinaosuudet_2010.pdf

Ilmarinen 2011. Viitattu 28.9.2011.
http://www.ilmarinen.fi/Production/fi/tietopankki/04_eturva/02_miten_elake_lasketaan/01_elake_ansiotyosta/index.jsp

Kela 2011a. Viitattu 18.5.2012.
<http://kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/251002130719HN?OpenDocument>

Kela 2011b. Viitattu 26.9.2011.
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/090608100530HN?OpenDocument>

Kela 2011c. Viitattu 26.9.2011.
<http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/230810102229HN?OpenDocument>

Kela 2010d. Viitattu 26.9.2011. <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/220801145724EH>

Kunnallinen eläkelaki 13.6.2003/549.

Maatalousyrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1280.

Merimieseläkelaki 22.12.2006/1290.

Nordea 2012a. Viitattu 11.4.2012 <http://www.nordea.com/Tietoa+Nordeasta/54782.html>

Nordea 2012b. Viitattu 11.4.2012
<http://www.nordea.fi/Tietoa+Nordeasta/Yhteystiedot/Henkilöasiakkaiden+palvelunumeromme/Konttorit+ja+automaatit/998572.html>

Nordea 2012c. Viitattu 11.4.2012 <http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöhenki+ja+eläkevakuutukset/Selekta-eläke/Ehdot/908682.html>

Nordea 2009d. Viitattu 12.4.2012. <http://newsroom.nordea.com/fi/2009/09/08/nordean-saastamisen-tutkimus-suomalainen-saastaa-tilille-vailla-suunnitelmaa/>

Nordea 2012e. Viitattu 11.4.2012. <http://www.nordea.fi/Henkilöasiakkaat/Säästöhenki+ja+eläkevakuutukset/Selekta-eläke/Hinnat/776922.html>

Nordea 2011f. Viitattu 12.4.2012. <http://newsroom.nordea.com/fi/2011/09/13/suomalaiset-saastavat-ilman-suunnitelmaa/>

Nordea Henkivakuutus Suomi Oy. Selekti-eläke, ehdot. Voimassa 11.1.2010 alkaen.

Nordean esite, Eläkesäästäminen kannattaa aloittaa ajoissa.LYY210 12.03.

Nordean pitkäaikaissäästämisen tuotekuvaus, voimassa 1.4.2010 alkaen.

Nordean PS-sopimus hinnasto. LYY210 12.03.

Nordean Seleкта-eläke -tuoteseloste, voimassa 23.5.2011 alkaen.

OP-henkivakuutus, Hinnasto 21.9.2011.

OP-Pohjola 2012a. Viitattu 11.4.2012. <https://www.op.fi/op/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/elakesaastaminen/op-elakesaasto?id=36520&srcpl=8>

OP-Pohjola 2012b. Viitattu 11.4.2012 <https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma?id=80100&srcpl=1>

OP-Pohjola 2012c. Viitattu 11.4.2012 <https://www.op.fi/op/op-pohjola-ryhma/op-pohjola-ryhma/osuuspankit/tervetuloa-turun-seudun-osuuspankkiin?cid=151146603&srcpl=3>

Osuuspankin OP-eläkesäästösopimus, palveluhinnasto, 1.1.2012.

Osuuspankin OP-eläkevakuutuksen tuoteseloste, 346476 5/2011

Poikonen, P. & Silvola, T. 2010. Eläkesäästäminen. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Sampopankki 2012a. Viitattu 11.4.2012. <http://www.sampopankki.fi/fi/Henkiloasiakkaat/Saasta-ja-Sijoita/Documents/Kissanpaivat.html?cpage=elakesaastaminen&ch=1175>

Sampopankki 2012b. Viitattu 11.4.2012. <http://www.sampopankki.fi/fi/TietoaSampoPankista/SampoPankkilyhyesti/Tietoapankista/Pages/Tietoapankista.aspx>

Sampopankki 2012c. Viitattu 11.4.2012. <http://www.sampopankki.fi/fi/Henkiloasiakkaat/Saasta-ja-Sijoita/Documents/Kissanpaivat.html?cpage=elakesaastaminen&ch=1175>

Sosiaali- ja terveysministeriö 2012a. Viitattu 12.4.2012. <http://www.stm.fi/toimeentulo/lainsaadanto>.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2011b. Viitattu 26.9.2011. http://www.stm.fi/toimeentulo/tuet_ja_etuudet/kansanelake

Suomen Yrittäjät 2010. Viitattu 29.9.2011. <http://www.yrittajat.fi/fi-FI/yrittajaihmisena/yelvakuutus/>

Taloussanommat 2010. Viitattu 26.9.2011. <http://www.taloussanommat.fi/ps-saastot/2010/10/03/silmat-kiinni-en-mieti-elaketta/201013553/262>

Tapiola 2011a. <http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Vakuutukset/Elaketurva/Lakisaateinen/Tyoelakkeen+maara.htm>

Tapiola 2011b. Yrittäjän lakisääteinen eläkevakuuttaminen -esite 2011

Tapiola 2012c. Viitattu 11.4.2012. <http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Yhteystiedot/Toimistot.htm>

Tapiola 2012d. Viitattu 11.4.2012. http://www.tapiola.fi/www/Tapiola_ryhma/Lehdistopalvelut/Uutiset/Tapiola+Pankki+ja+Tapiola+Varainhoito+tekivat+odotuksia+paremmat+tulokset.htm

Tapiolan Omaeläke, Tuoteseloste,voimassa 1.1.2012 alkaen.

Tapiolan PS-sopimuksen hinnasto, 1.11.2010.

Tapiolan Tapiola-rahastojen hinnasto, voimassa 25.5.2011 alkaen.

Tapiolan PS-sopimus 2012. Viitattu 11.4.2012.

http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Saastot_ja_sijoitukset/Elakesaastaminen/Pitkaaikais_saastaminen/esittely.htm

Tapiolan yksilöllinen eläkevakuutus Omaeläke. 2012. Viitattu 11.4.2012.

http://www.tapiola.fi/www/Yksityisasiakkaat/Saastot_ja_sijoitukset/Elakesaastaminen/Yksilollinen+eläkevakuutus/esittely.htm

Tilastokeskus 2009a. Viitattu 26.9.2011. http://www.stat.fi/til/vaenn/2009/vaenn_2009_2009-09-30_fi.pdf

Tilastokeskus 2010b. Viitattu 12.4.2012.

http://www.stat.fi/til/vaerak/2009/01/vaerak_2009_01_2010-09-30_kuv_002_fi.html

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Turun Sanomat 25.8.2011. Kela etsii edelleen takuueläkkeeseen oikeutettuja.

Työeläke.fi 2008a. Viitattu 28.9.2011. <https://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=39144>

Työeläke.fi 2012b. Viitattu 12.4.2012. <http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=43799>

Työeläke.fi 2010c. Viitattu 28.9.2011.

<https://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=39133&Item=65035>

Työeläke.fi 2011d. Viitattu 28.9.2011. <https://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=39134>

Työeläke.fi 2011e. Viitattu 12.4.2012 <http://www.tyoelake.fi/vocabulary.aspx?KeywordId=58144>

Työeläke.fi 2011f. Viitattu 28.9.2011.

<http://www.tyoelake.fi/Page.aspx?Section=39962&Item=65404>

Työeläkevakuuttajat, TELA. Työeläke – turva työelämän jälkeen 2011 -esite.

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta. Eläkesäästäminen 2011.

Valtion eläkelaki 22.12.2006/1295.

Valtionvarainministeriö, 2006. Raportti väestön ikääntymisen vaikutuksista eläkemenoihin ja eläkkeiden rahoitus pohjaan Suomessa.

Verohallinto 2011a. Viitattu 29.9.2011. [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Vapaaehtoisten_eläkevakuutusten_verotus\(12374\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Vapaaehtoisten_eläkevakuutusten_verotus(12374))

Verohallinto 2011b. Viitattu 12.4.2012. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Vahennykset_paaomatuloista_ja_alija_amahyvitys/Pitkaaikaisaastamissopimuksen_ja_vapaae\(12329\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Vahennykset_paaomatuloista_ja_alija_amahyvitys/Pitkaaikaisaastamissopimuksen_ja_vapaae(12329))

Verohallinto 2011c. Viitattu 29.9.2011. [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Pitkaaikaisaastamissopimuksen_ja_vapaae\(12329\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoittaminen/Pitkaaikaisaastamissopimuksen_ja_vapaae(12329))

Verohallinto 2011d. Viitattu 11.4.2012 [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Nuoret/Mista_tuloista_maksat_veroja\(19229\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Nuoret/Mista_tuloista_maksat_veroja(19229))

Veronmaksajien keskusliitto ry 2011a. Viitattu 11.4.2012

<http://www.veronmaksajat.fi/omatveroasiat/pstili>

Veronmaksajien keskusliitto ry 2011b. Viitattu 11.4.2012 <http://www.veronmaksajat.fi/fi-FI/omatveroasiat/vapaaehtoinenelakevakuutus/>

Yrittäjän eläkelaki 22.12.2006/1272.

Tutkimusaineisto

Teemahaastattelut: *Kymmenen 20-35 –vuotiasta aikuista.*

KUVAT

Kuvio 1. Väestöennuste ikäryhmittäin. Valtionvarainministeriö, 2006. Raportti väestön ikääntymisen vaikutuksista eläkemenoihin ja eläkkeiden rahoituspohjaan Suomessa.

Kuvio 2. Eliniänodote. Tilastokeskus 2009. <http://tilastokeskus.fi/org/historia/elinajanodote.html>

Kuvio 3. Työeläkkeen kertyminen. Ilmarinen 2011.

http://www.ilmarinen.fi/Production/fi/tietopankki/04_eturva/02_miten_elake_lasketaan/01_elake_ansiotyosta/index.jsp

Kuvio 4. Elinaikakertoimen vaikutus. Eläketurvakeskus 2012.

<http://www.etk.fi/fi/service/elinaikakerroin/256/elinaikakerroin>

TAULUKOT

Taulukko 1. Sijoituskohteiden vertailu. Puhelinhaastattelut pankkien palvelunumeroihin 11.4.2012.

Taulukko 2. Säännölliset kulut. Kunkin yrityksen verkkosivut ja puhelinhaastattelut pankkien palvelunumeroihin. 11.4.2012.

Taulukko 3. Merkintä-/sijoituspalkkio. Kunkin yrityksen verkkosivut ja puhelinhaastattelut pankkien palvelunumeroihin. 11.4.2012.

Taulukko 4. Rahastopalkkiot. Kunkin yrityksen verkkosivut ja puhelinhaastattelut pankkien palvelunumeroihin. 11.4.2012

Taulukko 5. Osakevälityspalkkiot. Kunkin yrityksen verkkosivut ja puhelinhaastattelut pankkien palvelunumeroihin. 11.4.2012

HAASTATTELULOMAKE

Taustatiedot

- Ikä?
- Ammatti?

Säästäminen tällä hetkellä

- Säästätkö tällä hetkellä?
- Säästätkö eläkeikää varten?
- Kuinka aloitit eläkesäästämisen?
- Koetko, että säästämisestä on ollut/olisi hyötyä?

Säästäminen tulevaisuudessa

- Haluaisitko säästää eläkeikää varten?
- Koska mielestäsi on tärkeää aloittaa eläkesäästäminen?

Mielipide ja –kuva eläkesäästämisestä

- Oletko ajatellut eläkesäästämistä?
- Mitä mieltä olet eläkesäästämisestä?
- Jos et säästä nyt, niin miksi et?